

Udskrift af Arbejdsrettens dom af 17. januar 2019

I sag nr. AR2018.0642:

Dansk Arbejdsgiverforening

for

Dansk Erhverv Arbejdsgiver

for

Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik ApS
(advokat Michael Hegelund Nielsen)

mod

Lærernes Centralorganisation

(advokat Jacob Goldschmidt)

*Dommere: Poul Dahl Jensen (retsformand), Torkild Justesen, Anders Søndergaard Larsen,
Tina Reissmann, Benny Rosberg, Peter Stenholm og Nicolai Westergaard.*

Indledning

Sagen angår, om Lærernes Centralorganisations blokadevarsel af 26. september 2018 mod Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik, som trådte i kraft den 4. oktober 2018, er lovligt.

Parternes påstande

Klager, Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Erhverv Arbejdsgiver for Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik ApS, har nedlagt følgende påstande:

- 1) Lærernes Centralorganisation skal anerkende, at blokadevarslet af 26. september 2018 mod Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik er ulovligt.
- 2) Lærernes Centralorganisation skal trække blokadevarslet af 26. september 2018 mod Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik tilbage.
- 3) Lærernes Centralorganisation skal til DA betale bod for iværksættelse af ulovlige kampskridt.

Indklagede, Lærernes Centralorganisation, har påstået frifindelse.

Sagsfremstilling

Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik ApS (i det følgende benævnt Sputnik) er en dagbehandlingsskole for elever med særlige behov, der ikke kan rummes i folkeskolen eller i en specialskole/specialklasse. De mest almindelige diagnoser blandt børnene er angst, ADHD og autisme. Sputnik har aftaler med en række kommuner om modtagelse af elever, der af den pågældende kommune er henvist til et dagbehandlingstilbud efter servicelovens § 52, stk. 3. Sputnik skal følge de almindelige bestemmelser i folkeskoleloven i forhold til timetal, fag, prøver m.v. Undervisningen i folkeskolens fag og fagområder tilrettelægges under særlig hensyntagen til den enkelte elevs indlæringsforudsætninger, og der undervises og trænes i funktionsmåder og arbejdsmetoder, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af elevens funktionsvanskeligheder, jf. bekendtgørelse nr. 702 af 23. juni 2014 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Efter den nævnte bekendtgørelse skal vedkommende kommune bl.a. føre tilsyn med, at undervisningen i dagbehandlingstilbud gives i overensstemmelse med de fastsatte time- og læseplaner, der skal opfylde kravene i folkeskoleloven. Der er under sagen fremlagt flere rapporter fra Københavns Kommunes tilsyn med, om undervisningen på Sputnik overholder reglerne i folkeskoleloven. Rapporterne indeholder bl.a. oplysninger om medarbejdersammensætningen på Sputniks afdelinger. Det fremgår således bl.a., at der på afdelingen Hejrevej er ansat 13 læreruddannede og 3 pædagoguddannede, at der på afdelingen Vibevej er ansat 17 medarbejdere, hvoraf 9 er læreruddannede, og at der på afdelingen Jydeholmen er ansat 11 læreruddannede, 9 pædagoguddannede og 3 pædagogmedhjælpere.

Af et stillingsopslag af 16. maj 2018 fra Sputnik fremgår bl.a.:

”Skolen Sputnik søger lærere til specialområdet

Skolen Sputnik er en privat dagbehandlingsskole med en stærk ledelse, tydelige værdier og velafprøvede metoder. Vi har løbende optag af elever og har derfor også løbende behov for at ansætte nye lærere. Vi søger lige nu to nye lærere med forskellige linjekombinationer. Skolerne ligger i Vanløse og Brønshøj og er specialiserede i elever med autisme og psykisk sårbarhed.

Faglige kvalifikationer

Vi søger uddannede lærere til to forskellige profiler:

Profil 1: Engelsk (udskoling, afgangsprøver)

Vi har brug for en profil, der kan føre til afgangsprøver i engelsk. Vi søger desuden følgende linjefag, gerne i kombination med engelsk: Samfundsfag, naturfag eller natur/teknik, dansk eller matematik (udskoling) eller musik. Det er en fordel, hvis du har erfaring med at føre til afgangsprøver.

...

Profil 2: Matematik, natur/teknik og engelsk

Vi har brug for en profil, der kan dække ét og meget gerne flere af ovenstående linjefag til vores ydelse på Krabbeholmsvej (indskoling og mellemtrin) i Brønshøj. Kompetencer ift. håndværk og design er også en fordel. ...”

Der er også fremlagt andre stillingsopslag, hvor Sputnik søger uddannede lærere med forskellige linjefagskombinationer.

I referat fra møde i LC's forretningsudvalg af 27. september 2017 hedder det bl.a.:

”Ad 6. *Forhandling om indgåelse af overenskomst med den private virksomhed Sputnik*
LC har siden juni måned begæret forhandling om overenskomst med virksomheden Sputnik. Sputnik er en større privat undervisningsinstitution med institutioner flere steder i Storkøbenhavn, som varetager specialundervisning for børn og STU-undervisning.

Københavns Lærerforening har gennem mange år forsøgt at komme i dialog med virksomheden med henblik på, at der indgås en overenskomst for lærerne.

Der er nu aftalt en forhandling mellem LC og Sputnik til afholdelse den 24. oktober 2017.

Det indstilles, at formanden bemyndiges til at træffe beslutning om iværksættelse af blokade og/eller strejke mod virksomheden, hvis det anses for nødvendigt i de videre forhandlinger.

Vedtagelse: Indstillingen blev tiltrådt.”

Den 28. november 2017 blev der afholdt et forhandlingsmøde mellem Sputnik og LC. Af mødereferatet, der er underskrevet af Sputnik og LC, fremgår følgende:

”Sputnik og LC har dags dato ført forhandlinger om indgåelse af overenskomst.

Parterne er i den forbindelse enige om at suspendere forhandlingen på følgende grundlag:

1. Sputnik afsøger mulighederne for at indgå en paraplyoverenskomst mellem LC og samtlige dagbehandlingstilbud i Københavnsområdet. Sputnik meddeler senest inden udgangen af 2017 LC, om dette er en reel mulighed.

2. LC skriver til dagbehandlingstilbud i Københavnsområdet, at LC p.t. er i forhandling med Sputnik om indgåelse af overenskomst, og at LC har som ambition tillige at overenskomstdække øvrige dagbehandlingstilbud, og snarest vil rette henvendelse til disse med anmodning om indgåelse af overenskomst.

3. Sputnik tilsender LC oplysninger om aktuelle løn- og arbejdsvilkår som tidligere aftalt.

Parterne genoptager forhandlingerne snarest muligt efter den aftalte pause i forhandlingerne.”

Forud for mødet den 28. november 2017 havde Sputnik i en mail af 22. november 2017 til lærernes forhandlere meddelt bl.a.:

”For god ordens skyld skal jeg gentage, hvad vi tilkendegav på mødet hos jer. Vi mener ikke, at LC eller lærernes fagforeninger under LC er forhandlingsberettiget part i forhold til arbejdet hos Sputnik.”

Med virkning fra 1. juli 2018 blev Sputnik medlem af Dansk Erhverv Arbejdsgiver og blev samtidig omfattet af Landsoverenskomst for personale beskæftiget med pædagogisk arbejde ved opholdssteder, private botilbud samt private dagbehandlingstilbud m.v. indgået mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver (DEA) og Socialpædagogernes Landsforbund (SL).

Det var herefter Sputniks opfattelse, at arbejdet hos Sputnik, herunder også det arbejde, der udføres af uddannede lærere, er dækket af overenskomsten med SL. Det var heroverfor LC's opfattelse, at SL-overenskomsten ikke dækker lærernes undervisningsarbejde på Sputnik, og LC ønskede fortsat, at der skulle tegnes en læreroverenskomst for arbejdet.

Da parterne ikke kunne blive enige, fremsatte LC blokadevarsel over for Sputnik den 20. september 2018. På grund af nogle mangler ved varslet fremsatte LC den 26. september 2018 et fornyet varsel om iværksættelse af blokade mod Sputnik. Den varslede blokade, der trådte i kraft den 4. oktober 2018, vedrører alle afdelinger af Skolen Sputnik og Sputnik STU. Det er anført, at ”blokaden varsles i forlængelse af gentagne mislykkede forsøg siden 2014 på at opnå overenskomstdækning med Sputnik for så vidt angår undervisning i henhold til bekendtgørelse nr. 702 af 23. juni 2014 vedr. specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder ... Blokaden omfatter samtlige medlemmer af LC's medlemsorganisationer, bortset fra Socialpædagogerne (SL) og

SL's medlemmer, og indebærer, at intet medlem må søge eller lade sig ansætte i stillinger for så vidt angår de ovenstående undervisningsopgaver ved Sputnik.”

LC orienterede ved opslag i fagbladet Folkeskolen, der blev udgivet den 27. september 2018, om blokadevarslet mod Sputnik. I opslaget blev det fejlagtigt oplyst, at blokaden trådte i kraft den 28. september 2018.

Ved klageskrift af 1. oktober 2018 indbragte klager spørgsmålet om blokadevarslets lovlighed for Arbejdsretten.

Det er oplyst, at Socialpædagogernes Landsforbund er medlem af LO og omfattet af hovedaftalen mellem DA og LO. Forbundet er endvidere medlem af LC for så vidt angår lærere, der underviser på døgnområdet. LC, som også har Danmarks Lærerforening som medlem, er ikke medlem af LO, og der er ikke en hovedaftale, der dækker forholdet mellem LC og DA/DEA.

Overenskomstgrundlag mv.

Af Landsoverenskomst (2017/2020) for personale beskæftiget med pædagogisk arbejde ved opholdssteder, private botilbud samt private dagbehandlingstilbud m.v. indgået mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver (DEA) og Socialpædagogernes Landsforbund (SL) fremgår bl.a.:

”Kapitel 1 – Område

§ 1 – Overenskomstens område

Overenskomsten omfatter – bortset fra forstandere/overordnede ledere – personale beskæftiget med det pædagogiske arbejde (afdelingsledere/stedfortrædere, pædagoger, håndværksuddannet personale, personale med tilsvarende kvalifikationer og pædagogmedhjælpere).

Andre faglige områder kan tiltræde overenskomsten i henhold til nærmere aftale mellem overenskomstens parter.”

Af Grænse- og samarbejdsaftale mellem Danmarks Lærerforening (DLF) og Socialpædagogernes Landsforbund (SL), der trådte i kraft 1. september 2001, fremgår bl.a. følgende:

”Denne grænse- og samarbejdsaftale regulerer forholdene på amtslige, kommunale og private institutioner, der tilbyder undervisning af børn (under 18 år) efter folkeskolelovens regler (p.t. efter § 20, stk. 3). Grænse- og samarbejdsaftalen regulerer således ikke forholdene på egentlige, selvstændige undervisningsinstitutioner (f.eks. skoler, herunder frie grundskoler, efterskoler eller husholdnings- eller håndarbejdsskoler), men omhand-

ler alene institutioner, hvor der som en del af det samlede tilbud indgår undervisning. Aftalen gælder ikke for institutioner, der er beliggende i Københavns Kommune.

Ved grænseaftalens indgåelse er der tale om henvisning til dagbehandlingstilbud, jfr. Servicelovens § 40, stk. 2, nr. 1, eller nr. 3, og opholdssteder, jfr. Servicelovens § 49, stk. 2.

Formålet med aftalen er, at sikre klare linier med hensyn til optagelse af – og interessevaretagelse for – medlemmer, der beskæftiges med undervisning på de ovenfor nævnte institutioner. Udgangspunktet for aftalen er en anerkendelse af DLF's interesse i at organisere personer, der beskæftiger sig med undervisning efter folkeskoleloven, og SL's interesse i at organisere personer, der beskæftiger sig med behandling.

Med henblik på opnåelse heraf er der enighed om følgende:

Dagbehandlingstilbud og opholdssteder

§ 1. Organisering

Stk. 1. Personer, der ansættes med henblik på opfyldelse af den undervisningsoverenskomst, der er grundlaget for undervisningen i et dagbehandlings- eller opholdssted, organiseres af Danmark Lærerforening. Såfremt der ansættes en leder til ”skoleafdelingen” (afdelingsleder for undervisning, skoleleder el.lign.) organiseres den pågældende ligeledes i DFL. Tilsvarende gælder, hvor en ansat leder af et dagbehandlingstilbuds samlede aktiviteter er læreruddannet.

Bemærkning:

Efter den gældende vejledning om indgåelse af overenskomst om undervisning mellem (amts)kommuner og dagbehandlingstilbud/anbringelsessteder (Undervisningsministeriets vejledning nr. 83 af 10.6.99) bør undervisningen som hovedregel varetages af lærere, men der er åbnet mulighed for, at også personale uden læreruddannelse kan varetage undervisningen, hvis de besidder de fornødne reelle pædagogiske og faglige forudsætninger. Personer, der ansættes til undervisning, organiseres derfor i DLF, uanset uddannelse.

Stk. 2. Personer, der ansættes til varetagelse af socialpædagogisk arbejde (behandling) i et dagbehandlings- eller opholdssted, organiseres af Socialpædagogernes Landsforbund. Tilsvarende gælder en ansat leder for et opholdssteds samlede aktiviteter.

En ansat leder af et dagbehandlingstilbuds samlede aktiviteter, organiseres i SL, med mindre pågældende er læreruddannet, jfr. stk. 1.

Bemærkning:

Personer, der ansættes til specialpædagogisk bistand (behandling) organiseres i SL, uanset deres uddannelse. Dette gælder således også læreruddannede der ansættes til specialpædagogisk bistand (behandling). Såfremt der er ansat en leder (ledelsen kan også varetages af stedets ejer), organiseres denne i SL, med mindre den pågældende er læreruddannet.

Stk. 3. Personer, der ansættes til at varetage såvel lærerarbejde (undervisning m.v.) som socialpædagogisk arbejde (behandling), organiseres i Danmarks Lærerforening, hvis de

ansættes til lærerarbejde i halvdelen af den ugentlige arbejdstid eller derover. Begrebet lærerarbejde forstås i overensstemmelse med, hvad der er gældende for folkeskolen og omfatter f.eks. undervisning, forberedelse og samarbejde med de ansatte socialpædagoger, forældre og myndigheder.

Stk. 4. Personer, der ansættes til at varetage såvel undervisning som behandling uden at være omfattet af stk. 3, organiseres i Socialpædagogernes Landsforbund.

Stk. 5. Personer, der efter stk. 1-4 skal organiseres enten i Danmarks Lærerforening eller Socialpædagogernes Landsforbund, kan kun optages i den anden organisation under forudsætning af medlemskab af den organisation, hvortil personen er henført, jfr. stk. 1-4.

Bemærkning:

Bestemmelsen medfører, at det altid er muligt at henføre en person til én organisation, og at pågældende kun skal organiseres ét sted.

§ 2. Forhandlings- og aftaleret

Stk. 1. Forhandlings- og aftaleretten udøves af den organisation, hvortil en given stilling, jfr. § 1, er henført. Dette gælder forhandlings- og aftaleretten for såvel kollektive som individuelle rettigheder.

Bemærkning:

Med den kollektive aftaleret menes retten til at indgå overenskomst eller lokalaftaler, mens den individuelle aftaleret omfatter retten til at varetage det enkelte medlems rettigheder, f.eks. i forbindelse med afskedigelse.

...

§ 3. Overenskomstdækning

Parterne er enige om, at søge området/de enkelte institutioner overenskomstdækket ved kollektive aftaler. Dette kan ske enten i form af en fælles overenskomst eller i form af overenskomster indgået af den enkelte organisation for henholdsvis behandling og undervisning. I tilfælde hvor henholdsvis DFL eller SL måtte have indgået overenskomst for en ”hel” institution, uden skelnen mellem behandlings- og undervisningsdel, er der enighed om, at dette søges løst ved (fælles) forhandling med arbejdsgiveren snarest muligt, således at overenskomstforholdene afspejler grænsedragningen. Det bør i den forbindelse overvejes, om – og i givet fald hvordan – kollektive kampskrift kan/bør bringes i anvendelse (f.eks. ved opsigelse af eksisterende overenskomster/fornyelse af overenskomster), hvor man kunne forestille sig, at den forhandlingsberettigede organisation ikke tiltrådte den (nye) overenskomst, før behandlings- henholdsvis undervisningsoverenskomsten var på plads. Et tilsvarende forhold gør sig gældende på ”nye” institutioner, d.v.s. institutioner, der ikke tidligere har været overenskomstdækket.

Med henblik på koordinering af ovenstående, nedsættes et fælles udvalg mellem DLF og SL.”

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af Allan Laursen, Jannie Merete Pedersen, Michaela Strand, Henrik Højrup Hansen, Hanne Bayer, Ivan Jespersen og Allan Sørensen.

Allan Laursen har forklaret bl.a., at han er administrerende direktør for Sputnik. Han blev uddannet folkeskolelærer i 1987 og fik ansættelse på en døveskole, hvor han arbejdede i otte år. Efterfølgende arbejdede han bl.a. på institutionen Den Gule Flyver. Han startede Sputnik, der oprindeligt blev drevet i kommunalt regi, i 1999. Sputnik har siden 2002 været en privat institution.

På Sputnik gennemføres en kombineret og helhedsorienteret indsats, hvor det socialpædagogiske, det behandlingsmæssige og det undervisningsmæssige er tænkt sammen. På personale-siden er arbejdet med eleverne ikke splittet op på lærere, der tager sig af undervisningen, og på pædagoger, der tager sig af det socialpædagogiske og behandlingsmæssige. Den enkelte ansatte varetager alle tre funktioner på samme tid, og eleverne vil ikke kunne sige, om den pågældende medarbejder har en lærerbaggrund eller en pædagogbaggrund. Folkeskoleloven udgør rammen for indsatsen, men indholdsmæssigt ligger hovedvægten på det socialpædagogiske og behandlingsmæssige. Det skyldes, at der er tale om elever, der ikke kan rummes i folkeskolen eller i specialskoler på grund af psykiske eller adfærdsmæssige udfordringer. Mange er diagnosticeret med ADHD, autisme og angst. Henvisningen til Sputnik er derfor begrundet i behovet for en særlig behandlingsmæssig og socialpædagogisk indsats. De er ikke modtagelige for undervisning ret lang tid ad gangen, og undervisningen er derfor integreret i et behandlingsmæssigt og socialpædagogisk forløb.

Sputnik er opdelt i afdelinger. En afdeling rummer 25-50 unge fordelt efter forskellige kriterier. På en afdeling med ca. 50 unge vil der typisk være 22-28 ansatte. 45% af alle ansatte er læreruddannede. De øvrige har uddannelse som pædagog mv.

Sputnik havde fra sin etablering ikke nogen overenskomst. For ca. 4 år siden kontaktede Sputnik Københavns Lærerforening for at drøfte mulighederne for at indgå en overenskomst. Han havde i den forbindelse to møder med Ivan Jespersen fra foreningen. Her forklarede han, at det var vigtigt, at overenskomsten dækkede alle medarbejderne på Sputnik. Efter møderne fremsendte Københavns Lærerforening et udkast til en overenskomst, der kun dækkede lærerne på Sputnik. Sputnik ønskede en områdeoverenskomst, der omfatter alle ansatte, og han takkede derfor nej til foreningens udspil. Alle medarbejderne på Sputnik arbejder på samme

måde – uanset deres uddannelsesmæssige baggrund – og det giver derfor ikke mening at lade dem være omfattet af forskellige overenskomster. Det vil i givet fald betyde, at personalet deles op i A- og B-hold, selv om de udfører samme arbejde.

Herefter skete der ikke yderligere, før Sputnik for godt et år siden (i 2017) modtog et brev fra LC om, at de gerne ville indgå en overenskomst. Sputnik havde herefter to indledende møder med LC. Han vurderede på baggrund heraf, at LC ikke kunne tilbyde den rigtige løsning, idet de stadig kun ville/kunne dække lærerne. Dette blev meddelt LC pr. mail. På mødet med LC den 28. november 2017 blev det aftalt, at forhandlingerne blev suspenderet. Sputnik var interesseret i, at der blev indgået en overenskomst. Han havde håbet, at LC kunne dække med en områdeoverenskomst, men da de ikke kunne det, endte det med, at Sputnik besluttede at melde sig ind i Dansk Erhverv Arbejdsgiver og dermed blive omfattet af SL-overenskomsten. Sputnik vendte ikke tilbage over for LC efter mødet den 28. november 2017, før Sputnik meldte sig ind i DEA pr. 1. juli 2018. Efter indmeldelsen rettede LC henvendelse til DEA. Herefter blev der først varslet og siden iværksat blokade mod Sputnik. Blokaden har skabt nogen uro på afdelingerne og blandt forældrene.

Jannie Merete Pedersen har forklaret bl.a., at hun siden august 2018 har været senior legal manager ved revisions- og konsulentfirmaet E&Y. Forud herfor var hun advokat og souschef i DEA, hvor hun var ansat i 11 år. Fra 2010 var hun hovedforhandler for DEA på SL-overenskomsten.

Hun hørte første gang om Sputnik i starten af 2018, hvor Sputniks advokat rettede henvendelse til hende, idet Sputnik ønskede at indgå en overenskomst via DEA. Der blev afholdt et møde med Allan Laursen og advokat Michael Møller Nielsen. Advokat Michael Møller Nielsen mente, at SL-overenskomsten var den rigtige for Sputnik, idet der er tale om en områdeoverenskomst, hvor det afgørende er arbejdet og ikke uddannelsen. Efter mødet talte hun med sit bagland i DE om overenskomstdækningen af Sputnik. Der blev herefter afholdt et større møde med deltagelse af en række dagbehandlingsinstitutioner. Hun tog herefter kontakt til SL, hvorefter der blev afholdt et møde mellem bl.a. SL, DEA og Sputnik. På mødet gennemgik de arbejdet på Sputnik og SL-overenskomstens dækningsområde. Efter de oplysninger om arbejdet, som de fik fra Sputnik, vurderede de, at arbejdet primært/overvejende – både kvalitativt og kvantitativt – er af pædagogisk art. Eleverne har særlige behov, og det er det socialpæda-

gogiske, der er det bærende. Der var derfor på mødet enighed om, at SL-overenskomsten dækker det arbejde, der udføres på Sputnik.

Michaela Strand har forklaret bl.a., at hun afløste Jannie Merete Pedersen i DEA for 1½ år siden. Hun har tidligere været ansat i bl.a. FOA. Hun har ikke været med til møderne omkring Sputniks indmeldelse i DEA og tiltrædelse af SL-overenskomsten, men har været inddraget i det efterfølgende forløb omkring LC's blokadevarsel.

Da Sputnik havde tiltrådt SL-overenskomsten, orienterede DEA LC herom. DEA oplyste i den forbindelse, at baggrunden herfor var, at det var vurderingen, at SL-overenskomsten var den, der passede bedst. Der blev herefter holdt et møde med LC, hvor LC forklarede, hvorfor de mente, at SL-overenskomsten ikke dækkede undervisningsarbejdet. Det var DEA's opfattelse, at det fulgte af grænseaftalen mellem LC og SL, at arbejdet var omfattet af SL-overenskomsten. Det var LC ikke enig i, og LC iværksatte herefter blokadevarsel.

Henrik Højrup Hansen har forklaret bl.a., at han siden september 2017 har været sekretariatschef i LC. Forud herfor var han vicesekretariatschef. Han kom først ind i overenskomstdrøftelserne med Sputnik meget sent i forløbet – lige før mødet i november 2017, hvor det blev aftalt at suspendere forhandlingerne.

Ethvert kampskridt besluttet af LC's forretningsudvalg. Der er ikke tidligere gjort indsigelse fra DA over for denne fremgangsmåde. LC er en centralorganisation, ikke en hovedorganisation. Socialpædagogernes Landsforbund er medlem af LC for så vidt angår en begrænset del af SL's medlemmer. Det drejer sig om 200 personer.

Der er ikke tale om en grænsestrid i den foreliggende situation. Både LC og SL anerkender, at der kan være mere end én overenskomst på Sputnik: én overenskomst for det socialpædagogiske arbejde og én overenskomst for undervisningsarbejdet. Det er rigtigt, at LC ikke kan levere en overenskomst, der også omfatter det socialpædagogiske arbejde på Sputnik.

På mødet i november 2017 udtrykte Sputnik bekymring for den påvirkning af konkurrencesituationen, som det kunne medføre, hvis Sputnik tilsluttede sig en overenskomst, mens andre dagbehandlingsinstitutioner ikke gjorde det. Man ville derfor arbejde på at sikre, at de andre institutioner også tilsluttede sig en overenskomst med LC. LC signalerede en høj grad af imø-

dekommenhed – bortset fra, at LC ikke kunne tilbyde at overenskomstdække alle medarbejderne på Sputnik.

Hanne Bayer har forklaret bl.a., at hun er leder af afdelingen Visitation & Tilsyn i Københavns Kommune. Det er således hendes medarbejdere, der fører tilsyn med, at dagbehandlingstilbud, som Sputnik, opfylder de krav, der stilles til bl.a. undervisning. Københavns Kommune har en rammeaftale med Sputnik, der beskriver de krav, Sputnik skal opfylde.

De børn, der er visiteret til Sputnik, er ikke i stand til at gå på en specialskole. De har brug for behandling for at kunne modtage undervisning. Kravene til den undervisning, som de skal modtage, er dog fuldstændigt de samme som de krav, der stilles i folkeskolen. Kommunen fører tilsyn med, at dette overholdes. De fører bl.a. også tilsyn med, at lærerne har den rigtige faglighed, så de forskellige fag er dækket. Det er et krav, at undervisningen planlægges/tilrettelægges af en lærer. Det arbejde kan en pædagog derfor ikke udføre. Pædagoger må dog gerne bistå i undervisningen.

En lærer, der arbejder i dagbehandlingsinstitutionerne, vil ofte tillære sig kompetencer af pædagogisk karakter, og arbejdet på institutionerne forudsætter ofte, at der dannes særlige relationer mellem barn og underviser. Det er meget vigtigt, at børnene føler sig trygge og sikre. Tommelfingerreglen er, at der skal være ca. 75 % læreruddannede medarbejdere på en udskolingsinstitution. I de små klasser er der ofte brug for forholdsmæssigt flere pædagoger. Alle børn kan have en uhensigtsmæssig adfærd. Det betyder, at også lærerne i folkeskolen har andet end undervisningsopgaver. De skal også i et vist omfang kunne håndtere ”vanskelige” børn. Men der er stor forskel på børnene i folkeskolen og dem på Sputnik.

Ivan Jespersen har forklaret bl.a., at han er leder af sekretariatet i Københavns Lærerforening. Københavns Lærerforening er medlem af LC. Han har kendt Allan Laursen i mange år. Københavns Lærerforening fremsendte i 2004 et udkast til overenskomst til Allan Laursen, men han vendte aldrig tilbage. Herefter skete der ikke noget før 2014, hvor Allan Laursen rettede henvendelse til Københavns Lærerforening med henblik på at drøfte indgåelse af overenskomst for Sputnik. Der var drøftelser frem og tilbage, men drøftelserne endte uden resultat. Lærerforeningen henvendte sig herefter til LC om sagen. Han er ikke tidligere blevet mødt med et synspunkt om, at det arbejde, der udføres på Sputnik, ikke skulle være lærerarbejde. Københavns Lærerforening har aktuelt 22 medlemmer ansat ved Sputnik.

Allan Sørensen har forklaret bl.a., at han siden 2000 har arbejdet som konsulent i Danmarks Lærerforenings (DLF) forhandlingsafdeling. Han har siden sin ansættelse været medlem af det udvalg, der skal tage stilling til grænsestridigheder mellem LC og SL. Der har aldrig været nogen tvist vedrørende grænseaftalen.

DLF har kendt til SL's landsoverenskomst siden den blev indgået, og den er altid blevet respekteret. Der er en langvarig tradition for, at SL og LC respekterer hinandens områder. LC overenskomstdækker lærer-/undervisningsarbejdet, mens SL dækker det pædagogiske arbejde. Denne fordeling mellem LC og SL er bl.a. kommet til udtryk ved, at ordene "lærer" og "undervisning" ikke indgår i SL-overenskomsten, der alene omfatter det pædagogiske arbejde. Det er naturligt, at LC dækker lærerarbejdet på skoler som Sputnik, idet det arbejde, der udføres her, svarer til det arbejde, der udføres på tilsvarende skoler i kommunalt regi, og her dækker LC. Det er klart, at undervisningen skal tilpasses elevernes særlige behov, men der er tale om undervisning på samme måde som i folkeskolen.

Parternes argumentation

Klager har overordnet anført, at Lærernes Centralorganisation ikke har haft hjemmel til at iværksætte konflikt som sket ved organisationens blokadevarsel af 26. september 2018. Selvom det er ubestridt, at LC og Danmarks Lærerforening kan have en naturlig faglig interesse i at overenskomstdække undervisningsarbejde, har den faglige interesse i denne sag ikke den fornødne styrke og aktualitet til, at blokadevarslet er lovligt. Det arbejde, der udføres på Sputnik, er i overvejende omfang socialpædagogisk arbejde og ikke undervisningsarbejde. Arbejdet er derfor dækket af overenskomsten for personale beskæftiget med pædagogisk arbejde ved opholdssteder, private botilbud samt private dagbehandlingstilbud mv. indgået mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og Socialpædagogerne Landsforbund. Overenskomsten er en områdeoverenskomst, der omfatter alt pædagogisk arbejde på en dagbehandlingsinstitution som Sputnik. Det er overenskomstparterne, herunder Socialpædagogerne Landsforbund, enige om, og det understøttes også af grænseaftalen mellem LC og SL. Blokadevarslet er uproportionalt, idet der i realiteten er tale om en grænsestrid mellem på den ene side LC for Danmarks Lærerforening og på den anden side Socialpædagogerne Landsforbund. Tvisten om overenskomstdækningen burde derfor have været forsøgt løst ved forhandling mellem de to forbund. I stedet valgte LC at varsle og iværksætte blokade. LC har ikke hjemmel i sine vedtægter til at varsle konflikt.

Både Danmarks Lærerforening og SL er medlemmer af LC, og overenskomstdækningen af arbejdet på Sputnik via SL-overenskomsten betyder, at LC ikke på vegne af DLF kan etablere konflikt med henblik på at opnå overenskomst for det samme arbejde. En konflikt i denne situation vil således være i strid med den arbejdsretlige grundsætning om, at et fagforbund normalt ikke lovligt kan etablere konflikt over for en arbejdsgiver med henblik på at opnå overenskomst for et arbejdsområde, der allerede er dækket af en overenskomst med et andet forbund, når de konkurrerende forbund begge er medlemmer af samme hovedorganisation, jf. bl.a. Arbejdsrettens dom af 9. december 1999 i AR1999.470. LC er ganske vist en centralorganisation og ikke en hovedorganisation, men henset til, at LC de facto har etableret konflikt og har forbund som medlemmer, må LC i relation til den arbejdsretlige grundsætning sidestilles med en hovedorganisation. Hvis LC ikke kan sidestilles med en hovedorganisation, gælder der alligevel en væsentlig indskrænkning i konfliktretten i det foreliggende tilfælde, hvor det arbejde, som LC søger at opnå overenskomst for, allerede er dækket af SL-overenskomsten, og hvor det arbejde, der udføres på Sputnik, overvejende er af socialpædagogisk art, mens undervisningselementet er mere underordnet.

Lærernes Centralorganisation skal pålægges en bod for det ulovlige blokadevarsel, og det skal ved bodfastsættelsen tillægges betydning i skærpende retning, at organisation i medlemsbladet Folkeskolen af 27. september 2018 afgav vildledende oplysninger om den varslede konflikt og ikke straks søgte at rette op herpå.

Indklagede har overordnet anført, at anvendelse af blokade til støtte for LC's krav om overenskomst med Sputnik er et lovligt kollektivt kampskridt. Blokadevarslet er et proportionalt kampmiddel, der er besluttet af LC's forretningsudvalg i overensstemmelse med almindelige foreningsretlige regler. Sputnik har nægtet at tegne en overenskomst, der dækker undervisningen på virksomhedens skoler. Formålet med blokadevarslet er at opnå en kollektiv overenskomst vedrørende undervisning udført på Sputniks skoler, hvilket naturligt hører under LC's faglige område. Dette arbejde er ikke dækket af SL-overenskomsten, der alene omfatter det pædagogiske arbejde, men ikke lærernes undervisning i henhold til folkeskoleloven. Sputnik udfører undervisning i henhold til folkeskoleloven, hvilket er det primære, mens det pædagogiske arbejde er noget accessorisk. Den arbejdsretlige grundsætning, hvorefter et fagforbund normalt ikke lovligt kan etablere konflikt over for en arbejdsgiver med henblik på at opnå overenskomst for et arbejdsområde, der allerede er dækket af en overenskomst med et

andet forbund, når de konkurrerende forbund begge er medlemmer af samme hovedorganisation, finder ikke anvendelse i denne sag, allerede fordi det arbejde, der ønskes overenskomstdækket, ikke er omfattet af nogen overenskomst. Der vil således ikke blive tale om dobbelt overenskomstdækning af det samme arbejde, og der er ikke nogen grænsestrid mellem LC og SL. Hertil kommer, at LC ikke er en hovedorganisation, at der ikke findes en hovedaftale, der dækker LC og Sputnik, og at Socialpædagogernes Landsforbund alene har et begrænset medlemskab af LC for en meget lille gruppe ansat på døgninstitutioner, der ikke er relevant for denne sag.

Hvis Arbejdsretten måtte komme til, at lærernes undervisningsarbejde på Sputnik er omfattet af SL-overenskomsten, har SL i grænseaftalen mellem LC og SL givet tilsagn om at vige. Derfor vil der heller ikke i denne situation blive tale om dobbelt overenskomstdækning. Endvidere må situationen i lyset af det forudgående forhandlingsforløb og suspensionen af forhandlingerne den 28. november 2017 sidestilles med den situation, hvor konflikt er varslet, men endnu ikke iværksat, på det tidspunkt, hvor den pågældende arbejdsgiver indgår overenskomst til anden side. I denne situation vil LC være berettiget til at fortsætte bestræbelserne på at opnå overenskomst, også selv om det måtte føre til dobbelt overenskomstdækning.

Det forhold, at LC i fagbladet Folkeskolen havde angivet en forkert dato, kan ikke tillægges nogen betydning, idet LC gjorde, hvad der var muligt for at rette op herpå.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Sagen angår, om den blokade, som LC har varslet og iværksat over for Sputnik, er lovlig.

For så vidt angår sagens baggrund og forløb lægger Arbejdsretten følgende til grund:

Sputnik er en privat dagbehandlingsinstitution (dagbehandlingsskole), der har eksisteret siden 1999. Institutionen modtager elever, der af en kommune er visiteret til et dagbehandlingstilbud efter servicelovens § 52, stk. 3. Der er tale om elever med særlige psykiske eller adfærdsmæssige udfordringer som følge af f.eks. ADHD, autisme, angst mv. De kan ikke rummes i folkeskolen eller i specialskoler, og de visiteres derfor af bopælskommunen til Sputnik, hvor de modtager undervisning i henhold til folkeskoleloven, jf. bekendtgørelse nr. 702 af 23. juni 2014 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder. Som følge af elevernes særlige

vanskeligheder forudsætter gennemførelsen af undervisningen, at der ydes eleverne en særlig socialpædagogisk og behandlingsmæssig støtte med henblik på at gøre dem modtagelige for undervisning. På Sputnik foretages der et helhedsorienteret arbejde med eleverne, hvor den socialpædagogiske og behandlingsmæssige indsats er integreret i undervisningen. For personalet på Sputnik betyder den helhedsorienterede indsats, at det undervisningsmæssige, det socialpædagogiske og det behandlingsmæssige ikke er opdelt på forskellige faggrupper, idet den enkelte ansatte varetager alle tre funktioner. 45% af de ansatte er læreruddannede, mens resten er uddannet som pædagoger m.v. En del af de ansatte, der er læreruddannede, er medlemmer af Danmarks Lærerforening.

Sputnik var fra sin etablering som privat dagbehandlingsinstitution ikke omfattet af nogen overenskomst. I 2014 tog Sputnik kontakt til Københavns Lærerforening med henblik på at drøfte mulighederne for at tegne overenskomst. Lærerforeningens udspil omfattede kun de læreruddannede, og da Sputnik ønskede en fælles overenskomst, der omfattede alle ansatte uanset uddannelsesmæssig baggrund, endte drøftelserne uden resultat. I juni 2017 blev der påbegyndt nye forhandlinger mellem Lærernes Centralorganisation (LC) og Sputnik om indgåelse af en overenskomst. På et møde den 27. september 2017 i LC's forretningsudvalg blev det besluttet at bemyndige formanden til at træffe beslutning om iværksættelse af blokade og/eller strejke mod Sputnik, hvis det anses for nødvendigt i de videre forhandlinger. Forhandlingerne blev suspenderet efter et møde den 28. november 2017, hvor det bl.a. blev aftalt, at Sputnik skulle afsøge mulighederne for at indgå en paraplyoverenskomst mellem LC og samtlige dagbehandlingstilbud i Københavnsområdet. Sputnik skulle senest inden udgangen af 2017 meddele LC, om dette var en reel mulighed. Dette skete imidlertid ikke. I stedet indledte Sputnik forhandlinger med Dansk Erhverv Arbejdsgiver om indmeldelse i organisationen med henblik på at blive omfattet af Landsoverenskomst for personale beskæftiget med pædagogisk arbejde ved opholdssteder, private botilbud samt private dagbehandlingstilbud m.v. indgået mellem Dansk Erhverv Arbejdsgiver og Socialpædagogernes Landsforbund (SL-overenskomsten). Dette skete den 1. juli 2018. Efter et møde den 17. september 2018 mellem LC, Sputnik og Dansk Erhverv meddelte LC i en mail af 20. september 2018 til Dansk Erhverv, at LC ikke så andre udveje end at varsle en blokade. Den 26. september 2018 varslede LC herefter blokade over for alle afdelinger af skolen Sputnik med henblik på at opnå overenskomst med Sputnik for så vidt angår undervisning. Blokaden trådte i kraft den 4. oktober 2018.

Det er en betingelse for lovligheden af blokaden, at det arbejde, som LC ønsker at overenskomstdække, hører under organisationens naturlige faglige område. Undervisning af elever i henhold til folkeskoleloven falder klart inden for LC's naturlige faglige område, og Arbejdsretten finder, at LC har en stærk og aktuel interesse i at overenskomstdække lærerarbejdet på Sputnik – en interesse, der bl.a. er kommet til udtryk ved forhandlingsforløbet i 2014 og 2017 mellem Sputnik og lærerforeningen.

Spørgsmålet er, om LC uanset denne faglige interesse er afskåret fra at varsle og iværksætte konflikt i den foreliggende situation. Det er i den forbindelse et spørgsmål, om den SL-overenskomst, som Sputnik er omfattet af, spærrer for, at LC lovligt kan etablere blokade over for Sputnik til støtte for krav om, at Sputnik skal indgå overenskomst med LC.

Det følger af arbejdsretlig praksis, at konfliktretten kan være begrænset i tilfælde, hvor det arbejde, der søges overenskomst for, allerede er dækket af en anden overenskomst. Denne beskyttelse af en arbejdsgiver mod dobbeltoverenskomst for samme arbejde gælder navnlig, hvis den anden overenskomst, der dækker det pågældende arbejde, er indgået med et forbund, som er i samme hovedorganisation som det forbund, der ønsker overenskomst. Det er således en arbejdsretlig grundsætning, at en faglig organisation som udgangspunkt ikke lovligt kan etablere konflikt over for en arbejdsgiver med henblik på at opnå overenskomst på et arbejdsområde, der allerede er dækket af en overenskomst med et andet forbund, når de konkurrerende forbund begge er medlemmer af samme hovedorganisation, og at en fravigelse af udgangspunktet forudsætter, at der foreligger meget stærke grunde.

En arbejdsgiver er således normalt beskyttet mod overenskomstkraav, hvis arbejdet allerede er dækket af en overenskomst med et forbund fra samme hovedorganisation som det forbund, der ønsker at tegne overenskomst.

Det skal derfor i første række undersøges, om det arbejde hos Sputnik, som LC ønsker overenskomst for, allerede er dækket af SL-overenskomsten.

SL-overenskomstens § 1 lyder således:

”§ 1 – Overenskomstens område

Overenskomsten omfatter – bortset fra forstandere/overordnede ledere – personale beskæftiget med det pædagogiske arbejde (afdelingsledere/stedfortrædere, pædagoger,

håndværksuddannet personale, personale med tilsvarende kvalifikationer og pædagog-medhjælpere).

Andre faglige områder kan tiltræde overenskomsten i henhold til nærmere aftale mellem overenskomstens parter.”

Det afgørende for overenskomstens dækningsområde er således, om den ansatte er ”beskæftiget med det pædagogiske arbejde”. I parentesen efter udtrykket ”det pædagogiske arbejde” er opregnet en række faggrupper. Denne opregning må efter ordlyden forstås som en udtømmende angivelse af de faggrupper, der kan udføre det pædagogiske arbejde, som overenskomsten fastsætter løn- og arbejdsvilkår for. Lærere er ikke udtrykkeligt nævnt i parentesen, og de kan heller ikke anses for omfattet af nogen af de faggrupper, der er nævnt, i hvert fald ikke så længe de er ansat på baggrund af deres kvalifikationer som læreruddannede og udfører undervisning i henhold til folkeskoleloven.

På den baggrund – og da det ikke er godtgjort, at overenskomstens dækningsområde skal fastlægges på en anden måde end den, som ordlyden tilsiger – finder Arbejdsretten, at det under denne sag ikke kan lægges til grund, at lærere, der udfører undervisning på Sputnik i henhold til folkeskoleloven, jf. herved folkeskolelovens § 28, kan anses for at være ”beskæftiget med det pædagogiske arbejde” i SL-overenskomstens forstand. Det forhold, at de også varetager socialpædagogiske og behandlingsmæssige opgaver som en integreret del af arbejdet med eleverne, kan ikke føre til en anden bedømmelse. Omvendt må det antages, at det arbejde, der på Sputnik udføres af pædagoger, er ”pædagogisk arbejde” i SL-overenskomstens forstand, også selv om undervisning indgår som en integreret del af arbejdet.

Som følge af det anførte finder Arbejdsretten ikke grundlag for at fastslå, at lærernes undervisningsarbejde på Sputnik er omfattet af den overenskomst, som Socialpædagogernes Landsforbund har indgået med Dansk Erhverv Arbejdsgiver. En overenskomst med LC vil således ikke indebære, at det pågældende arbejde bliver undergivet dobbelt overenskomstdækning. Allerede af denne grund er SL-overenskomsten ikke til hinder for, at LC kan fremsætte krav om at overenskomstdække lærernes undervisningsarbejde på Sputnik og til støtte herfor etablere konflikt i form af blokade.

Der er herefter ikke anledning til at tage stilling til, om LC i relation til den ovenfor nævnte arbejdsretlige grundsætning kan sidestilles med en hovedorganisation. Arbejdsretten skal der-

for om dette spørgsmål alene bemærke, at Socialpædagogernes Landsforbund efter det oplyste kun er medlem af LC for så vidt angår en lille gruppe ansat på døgninstitutioner, men ikke for så vidt angår ansatte i dagbehandlingstilbud, herunder Sputnik. Allerede af denne grund er det tvivlsomt, om den særlige begrænsning i konfliktretten, der følger af den nævnte grundsætning, ville gælde for LC eller for medlemsorganisationen Danmarks Lærerforening, hvis der forelå en SL-overenskomst, der tillige omfattede lærernes undervisningsarbejde på Sputnik.

Herefter – og da heller ikke det, som klager i øvrigt har anført, kan føre til, at LC's blokadevarsel af 26. september 2018, der bygger på en beslutning i LC's forretningsudvalg, er ugyldigt eller ulovligt i forhold til Sputnik – er det sammenfattende Arbejdsrettens opfattelse, at LC har været berettiget til at varsle og iværksætte blokade over for Sputnik til støtte for et krav om at overenskomstdække lærernes undervisningsarbejde på Sputnik.

Arbejdsretten tager derfor LC's påstand om frifindelse til følge.

Thi kendes for ret:

Lærernes Centralorganisation frifindes.

I sagsomkostninger skal Dansk Arbejdsgiverforening for Dansk Erhverv Arbejdsgiver for Den Specialpædagogiske dagbehandlingsinstitution Sputnik ApS inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 2.000 kr. til Arbejdsretten.

Poul Dahl Jensen